

בכל העולם יודעים: כשהפנסים מהבהבים – לא חוצים!

מערך שיעור לפעילות בשבוע הבטיחות הבינלאומי **לבטיחות בסביבת הרכבת וחציה בטוחה של מפגשי דרך ומסילת רכבת**

קהל יעד: כיתות ד' - ו' | משך השיעור: 45 דקות

ניכר את היפגעותם של הולכי רגל ונהגים במהלך חצייה של מפגשים מוסדרים ובלתי מוסדרים שבין דרך לבין מסילת רכבת. מניתוח הנתונים שביצעה רכבת ישראל נמצא כי:

- ילדים ונוער **חוצים מסילת רכבת ונעים בקרבתה באופן המסכן אותם** ואת תנועת הרכבות.

- ילדים ונוער **מבצעים פעולות ונדליזם** ובכך מסכנים את תנועת הרכבות.

ככל שהמודעות שלנו לנושא בטיחות בסביבת הרכבת תהיה גבוהה יותר, ככל שנשמור ונהווה דוגמה אישית להתנהלות בטוחה בדרכים, כך נבטיח את שלומנו.

מטרות השיעור

1. לימוד כללי התנהגות בטוחה בקרבת מסילת רכבת ובמפגש בין דרך ומסילת רכבת.
2. הכרת הסכנות הטמונות בהימצאות בקרבה של מסילת רכבת.
3. העלאת מודעות להימנעות מהיסחי דעת בעת חצייה של מפגשים מוסדרים ובלתי מוסדרים בין דרך לבין מסילת רכבת.

מהלך השיעור

- פתיחה (8 - 10 דקות): הסבר קצר על שבוע הבטיחות הבינלאומי למפגשי דרך ומסילת רכבת
- הקרנת סרטון. שבוע המודעות הבינלאומי לבטיחות במפגשים שבין דרך ומסילת רכבת 2017 (קישור לסרטון <https://youtu.be/bfKZld0CmN4>)
- פעילות חקר לימודית בנושא (30 - 35 דקות): עבודה בקבוצות חקר ודין במליאה
- סיכום (2 - 5 דקות)

הרחבה

במידת האפשר, מומלץ להרחיב את העיסוק בנושא. ניתן לבצע פעילויות לימודיות נוספות המתוארות בנספח.

מהו שבוע הבטיחות הבינלאומי למפגשי דרך ומסילת רכבת?

רכבת ישראל שותפה למאמץ הבינלאומי של ארגון חברות הרכבות העולמי UIC, להעלאת המודעות לסכנות של התנהגויות לא בטיחותיות של הגורם האנושי במפגשים שבין דרך ומסילות רכבת. שבוע הבטיחות הבינלאומי למפגשי דרך ומסילה נועד להעלות את המודעות הציבורית לנושא הבטיחות של משתמשי הדרך השונים בעת חצייה של מפגש דרך ומסילה, לחשיבות ולאחריות האישית של כלל משתמשי הדרך ומחויבותם להתנהגות אחראית, שומרת חוק ומתחשבת. השנה יתקיים שבוע הבטיחות בדרכים החל מתאריך 11 ליוני, 2017.

שבוע הבטיחות בדרכים בסימן היסחי דעת בעת החצייה

בכל העולם, שבוע הבטיחות בדרכים יתמקד בשנת 2017 בנושא היסחי דעת בעת החצייה ובסביבת הרכבת, במטרה לקדם נורמות של התנהגות בטוחה. השימוש באמצעים מיסחי דעת במהלך חצייה ובהפניית תשומת לב לגורמים שונים במהלך החצייה מעלה באופן

הרחבה
במידת האפשר, מומלץ להרחיב את העיסוק בנושא. ניתן לבצע פעילויות לימודיות נוספות המתוארות בנספח.

בכל העולם יודעים: כשהפנסים מהבהבים - לא חוצים!

מעריך השיעור

פתיחה: הסבר כללי והיכרות עם מושגים

שבוע הבטיחות הבינלאומי למפגשי דרך ומסילה נועד להעלות את המודעות הציבורית לנושא הבטיחות של משתמשי הדרך השונים בעת חצייה של מפגש מוסדר ובלתי מוסדר דרך ומסילת הרכבת.

רכבת ישראל פועלת דרך קבע להוביל נוסעים ומטענים בבטיחות. לצערנו, בכל יום מתרחשים אירועי בטיחות שונים. חלק מאירועי הבטיחות נגרמים כתוצאה מאי הציות לכללי הבטיחות ומהתנהגות לא נכונה של נוסעים ומשתמשי דרך שונים ובכללם הולכי רגל ורוכבי אופניים ילדים ונוער. משתמשי דרך אלו פוגעים בזכויות הדרך של הרכבת, גורמים להפרעות בתפעול הרכבת, לסכנות בטיחותיות ולתאונות רכבת בעלות פוטנציאל חמור לנזקים בנפש, בגוף וברכוש.

הקרנת סרטון: שבוע המודעות הבינלאומי לבטיחות במפגשים שבין דרך ומסילת רכבת 2017

נצפה בסרטון (7 דקות) המסביר בקצרה על אודות דרך פעולתה של רכבת ישראל, הסכנות השונות בסביבת הרכבת והכללים שעלינו לנקוט על מנת לשמור על חיינו. (קישור לסרטון <https://youtu.be/bfKZId0CmN4>)

מושגים מרכזיים שמומלץ להבהיר בטרם הצפייה או לאחריה:

שאלו את התלמידים מי מוכן לנסות ולהסביר את המושג? לאחר התייחסותם, הסבירו בהתאם לפירוט מטה.

מפגש דרך ומסילה

מקום בו חוצה מסילת הרכבת דרך כלשהי (כביש, דרך כורכר, שביל וכו').

מפגש דרך ומסילה מוסדר

לרוב, מקומות המפגש בין דרך ומסילה מצוידים באמצעים המתריעים על בואה של הרכבת ומסדירה את זכות הקדימה של הרכבת:

- אורות מהבהבים
- פעמונים מצלצלים
- זרוע מחסום המורדת לקראת הגעת הרכבת

קיימים תמרורי הכוונה ואזהרה נוספים שונים כגון:

- רמזור מקדים
- שילוט המתריע על המרחק מהמפגש הקרוב
- פסי הרעדה הממוקמים בטרם ההגעה למפגש - זהו מפגש אקטיבי

מפגש דרך ומסילה בלתי מוסדר

מפגש בו לא קיימים תמרורי ההזהרה המפורטים לעיל.

חצייה בטוחה של מפגש דרך ומסילה

חצייה של מפגש מוסדר (מפגש אקטיבי) בהתאם להוראות התמרורים וסימני האזהרה.

מסיגי גבול

אנשים, מבוגרים, נוער וילדים, אשר נכנסים לתוך תוואי המסילה - מרחק של לפחות 5 מטרים מהמסילה, לכל כיוון. על פי רב תוואי המסילה מגודר. תוואי המסילה הינו שטח פרטי של רכבת ישראל וכניסה לתוכו מהווה עבירה פלילית על החוק במדינת ישראל.

פעילות: חצייה בטוחה וחוקית של מפגש דרך ומסילה והסכנות הטמונות בסביבת הרכבת

חלק א' - בקבוצות (15 - 20 דקות)

חלקו הכיתה ל 4 קבוצות. כל קבוצה תקבל דף מידע וכרטיסיית שאלות עליהן ישיבו התלמידים יחד (בנוסף על המידע שהוצג בסרטון בתחילת השיעור). על כל קבוצה להיערך להציג ליתר הכיתה במליאה אך ורק את הנושא/תשובה אחת, לפי החלוקה מטה. לכל קבוצה כרטיסיה עם שאלה מרכזית ושאלות המשנה. ניתן להקרין את דף המידע וכרטיסיית השאלות על גבי המחשבים האישיים / טאבלטים או להדפיס את דפי המידע וכרטיסיית השאלות לכל קבוצה.

בכל העולם יודעים: כשהפנסים מהבהבים - לא חוצים!

קבוצה 1

מדוע מסוכנת הימצאות בסביבת הרכבת?

שאלות משנה: מהן הסכנות
הטמונות בהימצאות בסביבת הרכבת
לרכבת ולאדם?
היכן חוצים את המסילה בהתחשב
בסכנות שצויינו?

קבוצה 2

כיצד משפיע מרחק העצירה של הרכבת על בטיחותנו?

שאלות משנה: מדוע מרחק
העצירה של הרכבת הוא גדול כל כך?
מדוע לנהג הרכבת קשה לעצור את
הרכבת כאשר הבחין בעצם זר, הולך
רגל או רכב הנמצאים על המסילה?

חלק ב' - הצגת התשובות במליאה (15 - 20 דקות)

נציג/ה מכל קבוצה יציג נושא אחד/תשובה אחת מרכזית.

סיכום

למדנו יחד את שלבי החצייה הבטוחה של מפגש מוסדר
של דרך ומסילה ועל הסכנות הטמונות בהימצאות בסביבת
הרכבת ובשימוש במסיחי דעת.

שאלו לסיכום:

- מהו הכלל המרכזי המנחה אותנו בעת חצייה של מפגש
דרך ומסילת רכבת?
- מהם מסיחי הדעת שעלינו להימנע מלהשתמש בהם
לקראת ובמהלך חצייה?

קבוצה 3

מהם כללי החצייה הבטוחה של מפגש מוסדר שבין דרך לבין מסילת רכבת?

שאלות משנה: מהו הכלל המרכזי
לחצייה בטוחה של מפגש דרך
ומסילת רכבת?
מהם שלושת הסימנים המתריעים
על הגעת רכבת ואוסרים על החצייה?
מה נעשה כאשר התמרורים
המעידים על הגעת רכבת החלו
לפעול כשאנחנו כבר במהלך חצייה?

קבוצה 4

כתוב מדוע השימוש במסיחי הדעת מסכן אותנו כמשתמשי דרך בקרבת הרכבת?

שאלות משנה: מה הם מסיחי דעת
ומדוע מסכנים אותנו בעת חצייה?
הביאו דוגמאות לשימוש במסיחי
דעת.
כיצד נמנע ממסיחי דעת לקראת
ובעת החצייה?

בכל העולם יודעים: כשהפנסים מהבהבים – לא חוצים!

מידע כללי למורה ולרכז/ת

הרכבת

הרכבת היא אמצעי תחבורה יבשתי, המובילה נוסעים ומשאות בקווים עירוניים ובין-עירוניים ואף בין-לאומיים. היא נעה במסילות מיוחדות על הקרקע, מתחתיה או מעליה ובמהירויות גבוהות מאילו של מכוניות. הקטר הוא יחידה נפרדת הנעה על הפסים ומניעה את מערכת הקרונות של הרכבת. כדי שהקטר יוכל לגרור את מערכת הקרונות נדרש מנוע חזק ולכן ממדיו גדולים ביחס לכלי תחבורה יבשתיים אחרים, כגון משאית או מכונית. הקרונות נחלקים לשני סוגים: קרונות נוסעים וקרונות משא. הרכבת נעה על מסילה. לנהג הקטר, המוביל את הרכבת, אין הגה והמסילה קובעת את כיוון הנסיעה. המסילה עשויה לכלל אורכה משני פסי מתכת מקבילים, אך יש מקומות שבהם יש שתי מסילות יותר, כך שיש מספר גדול יותר של מסילות באותו איזור.

סכנות הטמונות בהימצאו בסביבת הרכבת

- סביבת הרכבת הינה מקום מסוכן! אינה מיועדת למשחקים והימצאות משתמשי דרך שלא לצורך שימוש ברכבת, וזאת משום ש:
- הרכבת נוסעת במהירות רבה מאוד וקשה לנו לצפות את מהירות הגעתה לנקודה בה אנו נמצאים.
- הרכבת, בפרט הרכבות החדשות, הן שקטות ולכן איננו יכולים להניח שנשמע אותן מגיעות.
- שדה הראייה של נהג הקטר מוגבל כתוצאה מסיבות שונות, כגון אורך הרכבת, תוואי המסילה והדרך ומהירות הרכבת. לכן, נהג הקטר יתקשה להבחין באנשים או חפצים בזמן הנדרש ולעצור את הרכבת.
- מרחק הבלימה של רכבת נוסעת הינו גדול ושווה ערך ל 7 מגרשי כדורגל רצופים ויכול להגיע למרחק של 1000 מטר (קילומטר) במהירות של 120 קמ"ש. גם אם נהג הקטר יראה אותך, הוא לא יספיק לעצור את הרכבת מבלי לפגוע בך.
- רכבות נוסעות על המסילה בזו אחר זו. לכן, לעיתים לאחר שחצה הקרון האחרון את המפגש, צפויה להגיע רכבת

נוספת. או להופיע רכבת נוספת מהכיוון השני על מסילה אחרת.

• בנוסף, לוח הזמנים של רכבות משתנה. לכן, אין להסתמך על ניסיון קודם ולהניח שאתה מודע למועד הגעת הרכבת.

מפגש בין דרך ומסילת רכבת

מפגש בין דרך לבין מסילה הינו מקום ההצטלבות שבין מסילה או מסילות הרכבת לבין דרך המשמשת כלי רכב, ככביש סלול או כביש כורכר או דרך משמשת הולכי רגל, כמדרכה או שבילי טיול והליכה. במפגש מותקנים אמצעים טכנולוגיים המתריעים על התקרבות רכבת ומסדירים את התנועה של משתמשי הדרך והרכבת. במפגש דרך המסילה זכות הקדימה ניתנת תמיד לרכבת.

חצייה בטוחה של מפגש דרך ומסילת רכבת

הכלל המרכזי:

חוצים מסילת רכבת אך ורק במקום מוסדר - מפגש, מציייתים לתמרורים ולא מתקרבים לשטח המסילה.

• **מתי אסור לחצות?** כאשר הרמזור המהבהב והפעמון מצלצל עוצרים ולא חוצים זה הסימן להתקרבות הרכבת!

• **מתי מתור לחצות?** אך ורק כאשר הדרך פנויה ובטוחה לחצייה! 3 התמרורים במקביל מעידים על אישור לחצייה: וגם האורות כבויים וגם פעמונים מושתקים וזרוע המחסום מורמת.

• במידה והחלה החצייה על פי הכללים, ובמהלכה הסימנים מעידים על התקרבות רכבת, יש לסיים את החצייה במהירות רבה.

על מה נקפיד לפני תחילת החצייה?

- תנועת הרכבות הינה משני הכיוונים המנוגדים. לכן יש להביט תמיד לשני הכיוונים בטרם החצייה.
- אסור לחצות מסילה / אל תחצה מסילה כאשר תשומת ליבך מוסחת. יש להסיר אזניות שמע, להכניס מכשיר הטלפון לכיס / להימנע מלהביט על מכשיר הטלפון הנייד מלהחזיק כדור ביד או לכדרר או לבעוט בכדור במהלך החצייה.

בכל העולם יודעים: כשהפנסים מהבהבים – לא חוצים!

נספח: פעילות העשרה והרחבה

את התוצרים אנא לשלוח לתיבת הדוא"ל הבאה עד

ILCAD-IR@RAIL.CO.IL :30.06.2017

חשוב לציין:

כיתה, שמות התלמידים, שם ביי"ס, יישוב מגורים, טלפון איש קשר. רכבת ישראל בשיתוף משרד החינוך יכריזו על הזוכים ברמה הארצית.

1. הכנת קמפיין לשבוע הבטיחות בנושא הסחי דעת במהלך החצייה

על כל קבוצה להכין קמפיין להעלאת המודעות בקרב ציבור הולכי הרגל. מה חשוב שיכלול קמפיין הבטיחות?

- כרזה המכילה היגד קצר (משפט, מילים בודדות) ומרכיב חזותי (לוגו, תמונה, איור)
- רשימת המקומות בהם כדאי לפרסם, כך שילדים רבים יחשפו לקמפיין הבטיחות

קריטריונים לבחירת הקמפיין הזוכה בכיתה:

מקוריות, פשוט אך קליט, תמציתיות של היגד, מרכיב חזותי (ציור/לוגו)

2. הכנת משחק טריוויה

התלמידים יכינו משחק טריוויה בנושאים שנלמדו.

שאלות לדוגמה:

מהו הכלל המרכזי בנושא חצייה של מפגש דרך ומסילה?
מהי ההגדרה של מפגש דרך ומסילה?
מהם התמרוזים האוסרים על חצייה?
מדוע חשוב להימנע משימוש במסיחי דעת בעת חצייה?
כיצד עלינו לפעול כאשר הפעמונים החלו לצלצל והאורות להבהב, כשאנו נמצאים באמצע הדרך של מפגש דרך ומסילה?

3. הצגה / סרטון / כתיבת סיפור בנושא חצייה בטוחה והסחי דעת

הזמינו את התלמידים להכין ציור להמחשה, הצגה קצרה או סיפור קצר (5 דקות), סרטון (1-2 דקות) אשר מציגים את הכללים לחצייה בטוחה של מסילת הרכבת ולהימנעות מהסחי דעת.

מומלץ להנחות את התלמידים להכין הדגמה המציגה את הבעיה המרכזית ואת הפתרון. את הסרטונים יצלמו הילדים באמצעות הטלפונים החכמים.

